

**СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
И УМЕТНОСТИ**

11000 Београд, Кнеза Михаила 35

Тел.: 2027-207

E-mail: sasaconf@sanu.ac.rs

ТРИ ВЕКА КАНТА: САЗНАЊЕ, НАУКА И ВРЕДНОСТИ

10-11. децембар 2025. године

Српска академија наука и уметности и
Одељење за филозофију Филозофског факултета Универзитета у Београду

Међународни научни скуп одржаће се у Свечаној сали Српске академије наука и уметности. Радни језици скупа су српски и енглески.

Пленарни предавачи:

Проф. Carla Bagnoli, University of Modena & Reggio Emilia; National Academy Lincei; Zentrum für Ethik und Philosophie in der Praxis LMU; Institut International de Philosophie

Проф. Konstantin Pollok, University of South Carolina, Department of Philosophy; Johannes Gutenberg University Mainz

Пријаве радова: Апстракте на српском и енглеском, дужине до 350 речи и 4-6 кључних речи, као и јасном научном афилијацијом, послати на sasaconf@sanu.ac.rs до 10. новембра 2025. године. Обавештења о прихваћеним и неприхваћеним предлозима биће послата до 15. новембра.

Опис теме скупа: Имануел Кант несумњиво представља једну од највеличанственијих личности у историји модерне филозофије. Међутим, ако бисмо Кантов значај ограничили на оквире чисто историјског, онда бисмо направили непромишљену филозофску грешку. Сједињујући сазнање, морал, укус и сврху у оквир своје критичке

филозофије, Кант је понудио разумевање рационалности које чак и данас одређује ток наших филозофских расправа. Његово филозофско наслеђе можемо да артикулишемо кроз његова три чувена питања на која и данас није одговорено у епистемолошким, етичким и ширим друштвено-политичким расправама: „Шта можемо да знамо?“, „Шта треба да чинимо?“ и „Чему можемо да се надамо?“. Управо ова три питања представљају теоријску основу и проблемско полазиште наше конференције.

Кантове критике не односе се само на теоријско разјашњавање граница људског ума, већ пре свега одражавају његов позив на самоограничење и одговорност у служби слободе и достојанства људске личности. У том смислу, чувене Кантове изреке попут „Скандал је за филозофију то што не може да докаже чак ни постојање спољашњег света“ и „Морао сам да уништим знање да бих створио место за веру“ не треба да схватимо тек као анегдоте, већ суштински значајне епистемолошке и етичке идеје којима је Кант оставио трајан утицај на западну филозофску мисао.

У времену више него икада опипљивих достигнућа науке и технике, као и глобалних етички изазова које имају за последицу, доводе се у питање традиционални појмови попут рационалности, истинитости и врлине. Баш у овом простору и збрци идентитета и вредности, Кантове критике добијају посебан значај. Стога и наша конференција не представља тек јубиларни скуп посвећен великом мислиоцу, него прилику да Кантову мисао изнова оживимо као филозофску основу за критичко промишљање актуелних питања и проблема савременог доба.

Оквирне тематске целине и релевантна питања: Структура конференције у потпуности одговара Кантовој подели филозофских питања. Свака од тематских области развија се у оквиру одговарајуће критике – чистог и практичног ума, као и моћи суђења – и обухвата теоријске, историјске и савремене проблеме, како унутар саме кантовске филозофије, тако и у дијалогу са другим традицијама и научним дисциплинама.

1. Шта можемо да знамо?

(инспирирано „Критиком чистог ума“ – границе и структура сазнања)

Ова тематска целина посвећена је Кантовој трансценденталној епистемологији, његовом одређењу појма искуства, односу појмовног и чулног, као и положају субјекта унутар сазнајног процеса. Биће размотрена граница између феноменалног и ноуменалног, статус простора и времена као априорних форми чулности, као и улога априорних синтетичких судова у заснивању науке. У оквиру ове тематске области отворићемо и питање актуелности Кантове мисли у светлу савремене метафизике и филозофије науке, као и њеног места унутар аналитичке и феноменолошке традиције.

2. Шта треба да чинимо?

(инспирисано „Критиком практичног ума“ – морал, слобода и аутономија)

У оквиру друге теме конференције разматраће се питања Кантове моралне филозофије, идеја аутономије, појам дужности и претпоставка слободе као услова могућности практичног расуђивања. Испитиваће се положај Кантове етике у односу на савременије етичке теорије – утилитаризам, етику врлина, метаетику – као и примена кантовских појмова у политичкој и правној теорији. Посебан нагласак биће стављен на трансцендентални статус моралног закона и његову улогу у конституисању практичног субјекта.

3. Чему смемо да се надамо?

(инспирисано „Критиком моћи суђења“ – естетика, телеологија и смисао историје)

Трећа тематска целина посвећена је Кантовој филозофији природе, естетике и историје. Разматраће се судови укуса и телеолошки судови као посебни облици субјективног и нормативног расуђивања. Нагласак ће бити на питању статуса естетичког суђења у савременој култури, као и могућности телеолошког мишљења у биологији и наукама о пореклу живота. Биће размотрени и аспекти Кантове филозофије историје – нарочито његова идеја напретка као остварења слободе – као и питање рационалне есхатологије у секуларном добу.

Иако су горе наведене тематске целине у средишту оквира конференције, охрабрујемо учеснике да предложе и излагања која се не уклапају строго у ову троделну структуру, али се баве наслеђем Кантове мисли на иновативан, интердисциплинарни и критички начин. Циљ скупа је да подстакне отворену размену идеја и да кроз разноврсност приступа покаже живу актуелност Кантове филозофије у савременом теоријском и културном контексту.

Научни одбор скупа

Три века Канта: сазнање, наука и вредности